

REFERATSAKER TIL HOVEDUTVALG FOR OPPVEKST OG KULTUR 12.02.08:

Notat ”Skolepolitisk plan” av 25.02.08 fra HOK v/leder Hilde Kristin Marås til rektor v/barneskolen, ungdomsskolene, FAU og Voksenopplæringen.

Utv.sak nr 2/08

BUDSJETTREGULERING OPPVEKST- OG KULTUR - BRUK AV FOND

Saksbehandler: Marit Øien Kristoffersen	Arkivnr: 153	Saknr.: 08/535
Utvalg	Utv.sak nr	Møtedato
Hovedutvalg for oppvekst og kultur	2/08	12.03.2008

Oppvekst- og kultursjefens innstilling:

Budsjettregulering foretas i henhold til tabell 1.

Skoler og SFOer kan disponere avsatte fondsmidler knyttet til Kunnskapsløftet og kostpenger ved behov. Budsjettregulering foretas administrativt i det enkelte tilfelle.

Oppvekst- og kultursjefen i Ås, 05.03.08

Ellen Benestad

Avgjørelsesmyndighet:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur

Behandlingsrekkefølge:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur

Vedlegg som følger saken trykt: Ingen

Vedlegg som ligger i saksmappen: Ingen

Utskrift av saken sendes til:

Økonomiavdelingen

Oppvekst- og kultursjefen

Revisor

SAKSUTREDNING:

Fakta i saken:

Det er behov for budsjettregulering i forhold til bruk av fond i oppvekst og kulturetaten.

Rustadskogen barnehage gjør om plasser for store barn til småbarnsplasser fra høsten 2008, og det er i den forbindelse behov for en del bygningsmessige endringer. Økt bemanning i forhold til dette er lagt inn i budsjett 2008 – det samme er en engangssum til kjøp av utstyr og leker. Utgiften til omgjøringen anslås til inntil 0,4 mill kroner. Dette finansieres ved hjelp av skjønnsmidler slik at budsjettert avsetning til fond reduseres tilsvarende.

Skolene har de siste par årene satt av midler på fond i forhold til læremidler og kompetanseheving knyttet til Kunnskapsløftet. Dette er delvis gjort siden læremidler ikke har vært klare. Flere SFOer har også satt av ubrukte kostpenger på fond. Det er ønskelig at skoler og SFOer kan bruke av disse fondsmidlene til det formål de er avsatt til når de har behov for det.

Vurdering med konklusjon og begrunnelse:

Budsjettregulering gjennomføres i henhold til tabell 1:

Tabell 1 Budsjettreguleringer		Oppr. budsjett	Rev budsjett	Endring	Nytt rev budsjett
	Kontogruppe				
F. 201 Førskole	Finansutgifter	3 845 000	3 845 000	-400 000	3 445 000
F. 221 Førskolelokaler	Kjøp av varer og tjenester	42 000	42 000	400 000	400 000

Skoler og SFO kan disponere avsatte fondsmidler knyttet til Kunnskapsløftet og kostpenger ved behov. Budsjettregulering foretas i det enkelte tilfelle.

Utv.sak nr 3/08

BRUK AV HUS VED MOER SYKEHJEM TIL BARNEHAGE

Saksbehandler: Vigdis Bangen

Arkivnr: A10

Saknr.: 08/493

Utvalg

Utv.sak nr

Møtedato

Hovedutvalg for oppvekst og kultur

3/08

12.03.2008

Rådmannens innstilling:

Rådmannen anbefaler at "Det gule huset på Moer" inntil videre brukes til barnehageformål.

Rådmannen i Ås, 05.03.08

Per A. Kierulf

Tidligere politisk behandling:

Kommunestyret 12.12.07, sak 70/07.

Handlingsplan med Økonomiplan 2008-2011, budsjett 2008

Saken har vært til drøfting i Hovedutvalget for Oppvekst- og kultur den 13.02.08, administrasjonen ble bedt om å lage ny sak om bruk av "Det gule" huset til barnehageformål.

Avgjørelsesmyndighet: Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur

Kommunestyret

Vedlegg som følger saken trykt: Ingen

Vedlegg som ligger i saksmappen:

Vedtak fra kommunestyret 12.12.07

Handlingsplan med Økonomiplan 2008-2011, budsjett 2008

Protokoll fra HOK møte 13.02.08

Utskrift av saken sendes til: Saksbehandler

SAKSUTREDNING:**Fakta i saken:**

Etter at hjemmetjenesten flyttet inn på Moertunet sykehjem står det "Gule huset" tomt.

Hilde Kristin Marås (H) fremmet følgende forslag til kommunestyresak 70/07;

"Det gule huset" på Moer gis til frivillige lag og organisasjonene organiserer seg slik at de tar vare på og drifter huset uten kostnad for kommunen. Dersom det etter 1 år viser seg at huset ikke benyttes og driftes etter hensikten går huset tilbake til kommunen.

Kommunestyret ber Hovedutvalg for oppvekst- og kultur om å utrede konsekvensene av et slikt tiltak. Sak legges frem for kommunestyret.

Ås kommune har stort behov for flere barnehageplasser fra høsten 2008. Pr. 26.02.08 er det kommet inn 308 barnehagesøknader til 238 ledige plasser. Søknadsfristen til hovedopptaket er 01.03.08 og erfaringsmessig vil det komme mange flere søknader fram til da fristen. Selv om noen som tilbys plass antagelig kommer til å takke nei står Ås kommune står i fare for å ikke ha full barnehagedekning i 2008. Av erfaring så vet vi også at det vil komme mange barnehagesøknader fram mot sommeren som ikke blir en del av hovedopptaket.

Det "Gule huset" på Moer kan ha 2 avdelinger og ta imot ca 18 barn under 3 år. Huset og beliggenheten eger seg meget godt til barnehageformål. Huset består av 6 brakkemonduler. Infrastrukturen er på plass, bla ligger det datalinjer og tlf. linjer klart til bruk. Det vil være nødvendig å gjøre noe ombygging for å få til en funksjonell barnehage. Blant annet må vegger tas ned for å få til større rom/lekerom, vegger må males og det må legges nytt gulvbelegg. Det er også behov for å sette inn to nye dører/rømningsveier mot vest samt sette inn et nytt vindu. Det trengs en ny inngangsdør. Videre må området rundt huset gjerdes inn og det må settes opp utelekeapparater, sandkasse, vognskjul og utebod. P-plass er etablert i umiddelbar nærhet og uteområdene er ferdig til inngjerding. Beliggenheten mellom omsorgsboliger og sykehjem bør ha en positiv innvirkning i miljøet. Ansatte på sykehjemmet vil ha mulighet for barnehageplass i nærheten.

Etablering av flere paviljonger i nærheten vil også være mulig dersom kommunen ønsker det. Frogn, Nesodden og Ski har gjort det. Dette vil kunne skaffe flere barnehageplasser, men er et atskillig dyrere alternativ.

Eksempler på kostnader for å sette opp paviljonger fra Frogn kommune:

Elleflaten barnehage, (Expandia) 60 plasser i 19 moduler som koster:

Etablering	Månedsløse	Demontering
900.000,-	77.800,-	320.000,-

Ullerud barnehage, (Temporent) 75 plasser i 26 moduler som koster:

Etablering	Månedsløse	Demontering
1.255.000,-	127.000,-	690.000,-

Prisene gjelder montering og brukertilpassninger av brakker, månedsløse for brakker og demontering av brakker. Tomtekostnader og etablering av VA, strøm og telefon kommer i tillegg. Tomtekostnader er utenom. Prisene er eks mva.

Vurdering med konklusjon og begrunnelse:

På grunn av kommunens store behov for barnehageplasser fra høsten 2008 bør det "Gule huset" på Moer tas i bruk til barnehageformål. Huset bør brukes inntil vi har ferdigstilt Frydenhaug barnehage og bygget ut barnehage på Dyster Eldor, og evt. lenger hvis det da fortsatt skulle være behov.

Det finnes penger avsatt på fond som kan brukes til innredning og ombygging. I tillegg kan kommunen søke om investeringstilskudd. I 2008 gis kr. 50.000 per. heltidsplass til nye barnehageplasser for barn under 3 år. Investeringstilskuddet vil i denne sammenheng utgjøre kr. 900.000,-.

Statstilskudd på kr.1.539.000 (kr 85.500 per heltidsplass for barn under 3 år i 12 mnd) samt foreldrebetaling ca kr.396.000 (kr.2000 x 18 b x 11 mnd) utgjør kr 1.935.000 og vil dekke det meste av barnehagens lønnskostnader.

Utv.sak nr 4/08

TEMAPLAN FOR RUSMIDDELPOLITIKK I ÅS KOMMUNE

Saksbehandler: Berith Trobe Dahlgren

Arkivnr: F61 &18

Saknr.: 08/500

Utvalg	Utv.sak nr	Møtedato
Hovedutvalg for helse og sosial	6/08	12.03.2008
Ungdomsrådet	/	
Hovedutvalg for oppvekst og kultur	4/08	12.03.2008
Kommunestyret	/	

Rådmannens innstilling:

1. Ås kommune har som mål å redusere skadevirkninger ved rusmiddelmisbruk, individuelt og samfunnsmessig.
2. Temaplan for rusmiddelpolitikk for 2008 -2012 tas til etterretning. Forslagene i planen legges til grunn for utvikling av forebyggende og behandlende tiltak og søkes innarbeidet i handlingsprogrammet og årsbudsjettene i perioden.

Rådmannen i Ås, 05.03.08

Per A. Kierulf

Tidligere politisk behandling:

1. K-sak 0031/04

Avgjørelsesmyndighet: Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

1. Hovedutvalg for helse- og sosial
2. Ungdomsrådet
3. Kommunestyret

Vedlegg som følger saken trykt: (separat trykt vedlegg sendes alle aktuelle utvalg 05.03.08)

1. Temaplan for rusmiddelpolitikk i Ås kommune 2008-2012.

Utskrift av saken sendes til:

Helse- og sosialsjefen/Hovedutvalg for helse og sosial

SAKSUTREDNING:**Fakta i saken:**

Etter alkohollovens § 1-7d skal kommunene utarbeide alkoholpolitiske handlingsplaner. Forskning viser at bruk av alkohol og narkotika bør ses i sammenheng, blant annet fordi tidlig alkoholdebut øker risikoen for bruk av narkotika. Undersøkelser viser dessuten at blandingsmisbruk av flere rusmidler samtidig er mest utbredt blant rusmiddelmisbrukere i Norge. Det er også viktig at Ås kommune fører en enhetlig rusmiddelpolitikk ved at bevilningsordninger og øvrig forebygging sees i en sammenheng med behov for innsats på rehabiliteringsområdet. Dette er bakgrunnen for at administrasjonen har utformet en *helhetlig rusmiddelpolitisk temaplan*.

Forebygging av rusmisbruk og tiltak overfor rusmisbrukere.

Rusmiddelpolitikk handler om solidaritet med enkeltmennesker og om samfunnets evne til solidaritet. Rusmiddelproblemer handler om sosial ulikhet, om samfunnsutvikling, om utstøting av dem som ikke lykkes og om å mestre utfordringer i skole og arbeidsliv. Det er de grunnleggende politiske veivalgene som betyr mest for rusutviklingen i samfunnet og som bestemmer om vi har et samfunn med et sterkt fellesskap, eller om hver enkelt skal være sin egen lykkes smed.

Hele rusfeltet må ses i sammenheng og forankres i kommunestyrets helhetlige rusmiddelpolitikk. Det handler om å få til de gode tjenestene der brukeren står i sentrum. Det holdes fast ved menneskers rett til verdighet selv i de mest krevende situasjoner. Tjenestene skal bygges rundt enkeltmenneskers behov for hjelp samtidig som vi må holde fast ved de brede strategiene som vi vet virker.

Ingen kan forbedre situasjonen på rusfeltet alene. For å nå målene må vi samarbeide på tvers av fag- og etatsgrenser og med spesialisthelsetjenesten. Rusmiddelpolitikken handler om å gjøre politiske valg og prioriteringer.

Det å forebygge at rusmiddelproblemer er det beste for individ og for samfunn. Det trengs både bred innsats rettet mot hele befolkningen og smale tiltak for de gruppene som vi vet er i faresonen. Særlig må vi bygge rusfrie arenaer for barn og unge for å forebygge rusmiddelproblemer som kan følge dem resten av livet.

Både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten trenger vi lavterskeltilbud. Vi trenger personer til oppsøkende og ambulerende virksomhet og tilbud utenom normal arbeidstid som kan møte brukerne.

Ås kommune har utviklet flere lavterskeltilbud for eksempel ungdomsklubber, familie- og nettverksteamet, ungdomsteamet ved ungdomsskolene, helsestasjon for ungdom, miljøarbeidertjeneste v/sosialkontoret som er viktig å videreutvikle og opprettholde.

Alkoholpolitikk/ Narkotikapolitikk.

I alkoholpolitikken står bransjehensyn ofte mot hensynet til folkehelsen. Bransjeinteresser vinner i mange tilfeller fram på bekostning av folkehelsen. Det som er lønnsomt for enkeltvirksomheter er ikke nødvendigvis det beste for samfunnet. Vi bør arbeide for at balansen mellom folkehelsehensyn og bransjehensyn på lokalt nivå forskyves til fordel for folkehelsen. Selv om alkohol er en lovlig vare som flertallet av den voksne befolkningen bruker kontrollert, er det viktig å holde fast ved at alkohol ikke er en ordinær handelsvare.

Det er utvilsomt at det handler om store samfunnsmessige omkostninger, både i form av tapt arbeidsinnsats og behandlings- og omsorgsomkostninger.

I narkotikapolitikken er det mange vanskelige avveininger mellom juridiske og sosialpolitiske hensyn. Narkotika er og skal være forbudt. Likevel er det vår plikt å ta vare på de som er rusmiddelavhengige. Tjenestene skal være helhetlige, sammenhengende og preget av respekt og solidaritet. Det stiller krav til oss, både som enkeltmennesker og som samfunn.

Målet må være å ta vare på alle, men det er særlig viktig å ta vare på de unge som er i en rehabiliteringsprosess. Aksept og inkludering fra omverdenen er ofte helt avgjørende for om de lykkes. Stigmatisering av mennesker med rusmiddelproblemer og deres nærmeste kan ikke aksepteres. Vårt samfunn må være robust nok til å ha rom for alle.

Vi må akseptere at rusmiddelavhengige kan få tilbakefall og tar irrasjonelle valg. Tilbakefall kan gi viktig lærdom og må ikke bare betraktes som et tilbakeskritt i rehabiliterings-prosessen.

Rusmiddelavhengige skal gis mulighet til arbeid, sosial inkludering og til reintegrering i nærmiljøet. Alle skal kunne bo trygt og godt.

Tiltak for å begrense forbruket av rusmidler bidrar til å redusere fattigdom og sosiale forskjeller i helse. Arbeidet på rusfeltet må ses i sammenheng med regjeringens innsats for å styrke inkluderingen i arbeidslivet, tiltak mot fattigdom, sosiale helseforskjeller, opptrappingsplan for psykisk helse, strategi for habilitering og rehabilitering og strategien På vei til egen bolig.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som utreder tiltak for bostedsløse, boligsosialt arbeid og kommunalt arbeid med rusmiddelmissbrukere i Ås kommune. De skal være ferdig med utredningen i oktober 2008.

Salgs- og skjenkebevillingene.

De kommunale salgs- og skjenkebevillingene for alkoholholdig drikk skal gjennomgå ny søknadsbehandling senest 30. juni året etter at nytt kommunestyre tiltrer, jf. alkoholloven § 1-6.

Alkoholovens formål er å begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette tar loven sikte på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer, jf. alkoholloven § 1-1.

Alkoholovens system med kommunal bevillingsplikt er ment å sikre at omsetningen skjer i betryggende former. Beslutninger om tildeling av salgs- eller skjenkebevillinger er skjønnsmessige avgjørelser, som skal treffes på grunnlag av alkoholpolitiske vurderinger.

Alkoholloven §§ 3-2 og 4-3 åpner for at kommunen kan sette vilkår for bevillingen i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler.

Forutsetningen for et lovlig vilkår er at det er begrunnet i alkoholpolitiske hensyn. Vilkåret må således ha saklig sammenheng med bevillingen, f.eks. fremme alkoholovens formål, lette kontrollen eller avverge skadevirkningene ved salg av alkoholholdig drikk. Vilkåret må ikke være uforholdsmessig tyngende eller av andre grunner urimelig.

Rådmannen har valgt å lage en egen sak som omhandler retningslinjer for behandling av søknader om salgs- eller skjenkebevillinger, behandling av brudd på alkoholloven og lokal forskrift om salgs- og skjenketider og lukketider.

Vurdering med konklusjon og begrunnelse:

Rådmannen anbefaler at temaplan for rusmiddelpolitikk tas til etterretning og at de forslåtte tiltakene søkes innarbeidet i handlingsprogrammet for perioden.

VEDLEGG 1

Separat trykt vedlegg

FORSLAG TIL
TEMAPLAN
FOR
RUSMIDDELPOLITIKK
I
ÅS KOMMUNE
2008-2012

Behandles i:

- Hovedutvalg for helse- og sosial 12.3.2008
- Hovedutvalg for oppvekst og skole 12.3.2008
- Kommunestyret 09.4.2008

1. INNHOLD	
1	Innledning 4
1.1	Innledning 4
2	Ås kommunes arbeid med planen 5
3	RUSMIDDELPOLITISKE MÅL OG STRATEGIER Nasjonale mål og strategier 6
3.1	Regionale mål og strategier 7
3.2	Ås kommunes mål og strategier 7
3.3	Kommunens mål: 8
4	BEVILLINGSPOLITIKK 8
4.1	Innledning 8
5	BESKRIVELSE OG VURDERING AV RUSMIDDEL-SITUASJONEN 9
5.1	Rusmiddelsituasjonen i Norge 9
5.1.1	Bruk av alkohol 9
5.1.2	Bruk av narkotiske stoffer 10
5.2	Rusmiddelsituasjonen i kommunen 10
5.2.1	Situasjonsbeskrivelse fra Ås lensmannskontor: 10
5.2.2	Registrert Alkoholomsetning i kommunen 12
5.2.3	Kommunale regler for salgstider, åpningstider og lukketider 13
5.2.4	Kommunale regler for skjenketider; åpningstider og lukketider 13
5.3	Kontrollvirksomheten 13
5.3.1	Sanksjoner overfor salgs- og skjenkesteder 13
6	Rusmiddelforebyggende tiltak 14
6.1	Rusmiddelforebyggende tiltak, oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmisbrukere 14
6.2	Regulering av tilgjengeligheten av rusmidler 14
7	Tiltak 15
7.1	Allmennforebyggende tiltak 15
7.2	Forebyggende tiltak overfor risikoutsatte grupper 17
8	Oppfølging og rehabilitering av rusmisbrukere 19
8.1	Forslag på tiltak 19
9	Gjennomføring og oppfølging av tiltakene i rusmiddelpolitisk handlingsplan 21
9.1	Ansvarsfordeling og samarbeid 21
9.2	Rutiner for oppfølging, evaluering og rullering av planen 21
9.3	Økonomiske konsekvenser 21
10	REFERANSER 22
10.1	Kunnskapsoppsummeringer om rusforebyggende arbeid 22
10.2	Alkoholoven og annet relevant lovverk 22
10.3	Andre relevante publikasjoner: 22
10.4	Aktuelle nettsteder: 22
10.5	For beskrivelse av rusmiddelsituasjonen nasjonalt vises det til følgende publikasjoner 22

Forord ¹⁾

Etter alkohollovens § 1-7d skal kommunene utarbeide alkoholpolitiske handlingsplaner. Bestemmelsen trådte i kraft fra 1.1.1998.

Forskning viser at bruk av alkohol og narkotika bør ses i sammenheng, blant annet fordi tidlig alkoholdebut øker risikoen for bruk av narkotika. Undersøkelser viser dessuten at blandingsmisbruk av flere rusmidler samtidig er mest utbredt blant rusmiddelmissbrukere i Norge. Det er også viktig at kommunene fører en enhetlig rusmiddelpolitikk ved at de ser bevilgingsordninger og øvrig forebygging i sammenheng med behov for innsats på rehabiliteringsområdet.

Mangelfulle eller dårlig målrettede forebyggingstiltak fører til økt behov for oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere. Dette er bakgrunnen for at Sosial- og helsedirektoratet anbefaler at kommunene utformer en helhetlig temaplan for rusmiddelpolitikk.

Alkoholforbruk er en viktig og ofte undervurdert årsak til sykkelighet og dødelighet på globalt nivå. I de siste 50 årene er det gjort store fremskritt i den vitenskapelige forståelsen av sammenhengen mellom alkohol og helse.

Ifølge WHO er Europa den regionen som har det høyeste forbruket av alkohol og det høyeste skadenivået av alle verdensdelene. Alkohol er den tredje viktigste årsaken til sykdom og for tidlig død i Europaregionen, og den femte viktigste årsaken globalt.

WHO anslår at 55 000 ungdommer i Europa årlig dør av alkoholrelaterte skader. Blant menn i alderen 15-29 år er alkohol den høyeste risikofaktor for tidlig død i Europa. På denne bakgrunn vedtok WHO i mai 2005 en resolusjon som setter alkohol høyt på dagsorden i det internasjonale folkehelsearbeidet.

Norge ligger relativt godt an i europeisk sammenheng både mht totalforbruk og skader. En av de viktigste årsakene er at Norge i stor grad benytter de kontrollpolitiske virkemidlene i alkoholpolitikken.

Kommunens lokale bestemmelser og regulering av salg og skjenkebestemmelsene er et av de viktigste virkemidlene for å begrense alkoholrelaterte skader. Undersøkelser av kommunenes forvaltning av alkoholloven viser at utviklingen har gått i retning av en betydelig liberalisering av alkoholpolitikken lokalt. Antall skjenkesteder har i perioden 1980-2008 økt fra 2400 til 7 300. I 1990 hadde 34 % av skjenkestedene lov til å selge brennevin, vin og øl mens andelen i 2008 hadde steget til 80 %.

¹ Gjengitt fra veileder for ruspolitisk handlingsplan utgitt av sosial og helsedirektoratet.

1 Innledning

Temaplan for rusmiddelpolitikk for Ås kommune er basert på Sosial- og helsedirektoratets veileder for kommunal temaplan for rusmiddelpolitikk som ble utgitt i april 2006. Bidragene til Temaplan for rusmiddelpolitikk for Ås kommune har kommet fra mange kommunale virksomheter og Lensmannskontoret i Ås

Rammene for Temaplan for rusmiddelpolitikk er Ås kommunes visjon:

Ås kommune – miljø, mangfold og muligheter

- Miljø** – Inkluderende miljø med viktige kultur-, natur- og landskapskvaliteter.
Mangfold – Mangfoldig universitetsbygd i hjertet av Follo
Muligheter – Mulighetenes kommune med aktive innbyggere

Rusmiddelproblematikk og psykiatri henger i mange tilfeller sammen. Flere av tiltakene nevnt i Temaplan for rusmiddelpolitikk vil også være å finne i Plan for psykisk helse 2008 – 2011 (vedlegg til handlingsprogrammet).

1.1 Innledning

Temaplan for rusmiddelpolitikk rulleres i henhold til et 4-års perspektiv i det kommunale plansystemet. Temaplan for rusmiddelpolitikk for 2008 – 2011 har lagt til grunn de foregående rusmiddelpolitiske planene og Kommuneplanen for 2007 – 2019.

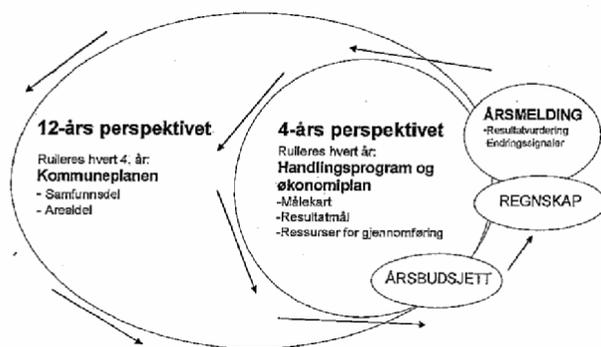

Fig. 1 Planperspektivet

Etter alkohollovens § 1-7d er kommunene pålagt å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Bestemmelsene trådte i kraft fra 1.1.1998. En rekke andre lover pålegger også kommunen å løse oppgaver på "rusmiddelfeltet".

Ulike lover legger grunnlaget for hvordan det lokale rusmiddelarbeidet skal gjennomføres.

Hovedstrategien for arbeidet er lagt i:

- o **Lov om sosiale tjenester, 1991.**
  - Loven berører forebyggende innsats, oppsøkende arbeid og tilrettelegging med støtte og oppfølging ovenfor rusmiddelbrukere.
- o **Lov om barneverntjenester, 1992**
  - Gir et særskilt forebyggende ansvar for å følge med på tilstanden som barn og unge lever under, og finne egne hjelpetiltak når loven krever dette.
- o **Kommunehelsetjenesteloven, 1982.**
  - Kommunen skal gjennom helse tjenesten fremme folkehelse og trivsel.
- o **Alkoholloven (Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.), 1989.**(sist endret LOV-2007-02-16-6 fra 2007-03-01) og Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.
  - Legger grunnlaget for salgs- og skjenkepolitikken.
  - § 1,7-d pålegg alle kommuner å ha en alkoholpolitisk handlingsplan.

Lov -1977-06-13 nr 55 om lov av serveringsvirksomhet.

Målgruppen for tiltakene i Temaplan for rusmiddelpolitikk 2008 – 2012 er innbyggere i Ås kommune, og de av kommunens ansatte som arbeider for forebygge problemer med rus, og ansatte som arbeider med innbyggere med rusrelaterte problemer.

2 Ås kommunes arbeid med planen

Det er utarbeidet en prosjektplan for rullering av planen. Temaplanen omhandler Ås kommunes alkoholpolitikk med retningslinjer, rusforebyggende tiltak og tiltak for personer med rusproblem.

Samspill med virksomheter som arbeider med psykiatri i Ås kommune har vært viktig siden rus og psykiatri har mange felles problemstillinger og brukere med dobbeldiagnoser dvs. som har både rus og psykiske problemer.

Frivillige organisasjoner i Ås ble i 2006 invitert med til å gi innspill på allmennforebyggende rustiltak. Arbeidet som frivillige organisasjoner gjør overfor barn og unge er viktige rusmiddelforebyggende tiltak, og uten dette store mangfoldet i tilbud og aktiviteter ville belastningen på det kommunale hjelpeapparatet blitt betydelig større.

Kapitlene i delplan for forebyggende tiltak og tiltak overfor utsatte grupper, som ble vedtatt 20. juni 2007, er innarbeidet og oppdatert i denne planen.

Temaene i planen er drøftet i hovedutvalg for helse- og sosial, henholdsvis 5.12.07 og 13.1.08.

3 RUSMIDDELPOLITISKE MÅL OG STRATEGIER

Nasjonale mål og strategier

Helse- og omsorgsdepartementets opptrappingsplan for rusfeltet (2008):

Overordnet mål

Regjeringens overordnede mål er å redusere de negative konsekvensene som rusmiddelbruk har for enkeltpersoner og samfunnet.

Hovedmål

De fem hovedmålene i opptrappingsplanen tar utgangspunkt i hovedutfordringene på rusområdet:

1. *Tydelig folkehelseperspektiv:*
Vi må forebygge mer og bedre. Det gjelder både alkohol- og narkotikafeltet. Vi skal beholde en virkningsfull, befolkningsrettet alkoholpolitikk samtidig som vi må målrette forebyggingen slik at den er tilpasset kjønn, etnisk bakgrunn og spesielt utsatte grupper. Norge skal være aktiv deltaker, samarbeidspartner og pådriver i internasjonale prosesser både på alkohol- og narkotikafeltet.
2. *Bedre kvalitet og økt kompetanse:*
Vi må heve kompetansen og kvaliteten på rusfeltet. Det er behov for å styrke rusmiddelforskning og undervisning, og for å sikre at kunnskap blir gjort kjent og tatt i bruk. De som jobber i rusfeltet må få bedre kompetanse, vi må rekruttere flere og arbeide systematisk for bedre kvalitet i tjenestene. Vi trenger bedre dokumentasjon og kvalitetssikret statistikk..
3. *Mer tilgjengelige tjenester og økt sosial inkludering.*
Vi må tilby hjelp så tidlig som mulig og sørge for at tjenestene er tilgjengelige når det er behov for dem. Det er derfor behov for å øke antall behandlingssplasser på alle nivåer. Alle rusmiddelavhengige skal møtes med et utgangspunkt om at de har behov for akutt hjelp. Rusmiddelavhengige må sikres tilgang til raskere hjelp på alle nivåer. Målet må være at de som ønsker det får tilbud om hjelp uten unødige opphold. De som er kommet i gang med behandling, gjennom for eksempel avrusning, må sikres videre oppfølging med en gang. Oppfølging, rehabilitering og inkludering skal integreres i den enkeltes behandlingsopplegg.
4. *Forpliktende samhandling:*
Vi må få til mer og bedre samhandling på hele rusfeltet, både på individnivå og på systemnivå. Særlig er det behov for at instanser som arbeider med barn og ungdom får bedre systemer for samordning.

5. *Økt brukerinnflytelse og bedre ivaretagelse av barn og pårørende*

Vi må sikre at brukere får innflytelse over eget tjenestetilbud og at barn og pårørende blir bedre ivaretatt. Særlig viktig er bedre oppfølging og hjelp til barn og søsken av personer med rusmiddelproblemer. Vi må sikre at brukererfaringer nyttes systematisk i kvalitetsarbeidet, og at brukere i større grad får anledning til å påvirke organiseringen av tjenestene og politikkkutformingene på feltet.

3.1 Regionale mål og strategier

Rusreformen trådte i kraft 1. januar 2004. Fylkeskommunens ansvar for tiltak for rusmiddelmissbrukere ble da overført til staten, ved de regionale helseforetakene. Hensikten med reformen var å styrke helsetjenestetilbudet og sikre helhet i behandlingstilbudet til rusmiddelmissbrukere.

Som følge av at ansvaret for tjenestene overføres til spesialisthelsetjenesten, får rusmiddelmissbrukere pasientrettigheter også når de behandles for sitt rusmiddelmissbruk. I dag har sykehusene i Helse Sør-Øst ansvar for å gi helsetilbud til rusmiddelmissbrukere på samme måte som de har ansvar for å gi et tilbud innen somatisk og psykisk helsevern.

Sykehusene har også det praktiske ansvaret for å koordinere opptak når pasienter trenger opphold ved de private institusjonene. For at rusmiddelmissbrukere skal få lett tilgang til spesialisthelsetjenesten har både sosialtjenesten og fastlegen adgang til å henvise til vurdering for behandling.

Kommunen har fortsatt det samme ansvaret innenfor rusfeltet som før reformen.

Aker universitetssykehus HF (AUS) fikk 1 januar 2004 ansvaret for tverrfaglig spesialisert rusbehandling i Oslo og Follo: Avdeling for rus og avhengighet (ARA) ble etablert. Helse Sør – Øst så det som hensiktsmessig å overføre det ansvaret som tidligere hadde vært sentralisert til Rusmiddeletaten i Oslo kommune til ett enkelt helseforetak i en overgangsperiode etter at rusreformen trådte i kraft.

Avdeling for rus og avhengighet har koordineringsansvar for behandling for rusmisbrukere i AUS, mens Folloklinikken gjør vurdering av hvem som har rett til nødvendig helsehjelp.

3.2 Ås kommunes mål og strategier

Kommunene har ansvar for å hjelpe den enkelte til å komme bort fra misbruk av alkohol og andre rusmidler. Kommunen har også ansvar for å gi råd, veiledning og hjelp til vedkommendes familie. Dette følger av lov om sosiale tjenester og kommunehelsetjenesteloven.

Forslag til mål og strategier for perioden 2008-2012 fremkommer i vedlegg 1 og bør rulleres årlig i forbindelse med handlingsprogrammet.

3.3 Kommunens mål:

Temaplan for rusmiddelpolitikk skal bidra til:

- Reduserte skadevirkninger ved bruk av rusmidler, individuelt og samfunnsmessig
- Økt bevissthet om sammenhengene mellom bruk og misbruk av forskjellige rusmidler.
- Styrking av negative holdninger til misbruk av rusmidler.
- Et tilfredsstillende tjenestetilbud til rusmisbrukere og deres pårørende.
- Oppnåelse av statens krav om tjenestetilbudet for rusmisbrukere i Ås kommune.

Kommunens strategier for å nå målene er:

- Øke kompetansen med hensyn til holdningsskapende arbeid.
- Heve debutalderen for bruk av alkohol.
- Stimulering av frivillige organisasjoner i Ås kommune i deres forebyggende arbeid.
- Øke oversikten og kunnskap om alkoholbruken gjennom gode kartleggingsrutiner.
- Bidra til økt innsats mot alkoholmisbruk og annet rusmiddelmisbruk gjennom samarbeid med politiet.
- Videreutvikle samarbeidet mellom etatene.
- Delta aktivt i regionale og nasjonale kampanjer.

Tiltakene som skal gjøres for å nå målene er presentert i vedlegg 1.

4 BEVILLINGSPOLITIKK

4.1 Innledning

Alkohol er en lovlig vare – det er i utgangspunktet lovlig både å drikke og å omsette alkohol. Mange mennesker har stor glede av å nyte alkohol i moderate mengder og har et ønske om at alkoholholdige drikker skal være rimelig tilgjengelige – både for innkjøp og i form av servering ved skjenkesteder.

Det er dessuten relativt store næringsinteresser knyttet til salg og skjenking av alkoholholdig drikk. Salgs- og skjenkenæringene ønsker naturlig nok å kunne drive sin virksomhet med så få restriksjoner som mulig, og i alle fall med forutsigbare rammevilkår.

Dette til tross, er det utstrakt enighet om at samfunnet, med ulike virkemidler, ønsker å begrense forbruket av alkohol. Det har sammenheng med at misbruk av alkohol gir store omkostninger i form av alvorlige samfunnsmessige og individuelle skadevirkninger. Omfanget av disse skadevirkningene har direkte sammenheng med omfanget av alkoholforbruket.

Vi vet, fra studier i en rekke land, at når tilgjengeligheten til alkohol øker, så øker også forbruket. Og omvendt, når tilgjengeligheten reduseres, når det blir vanskeligere å få tak i alkohol så går forbruket ned. Disse fenomenene er både studert ved innføring og opphevelse av forbud, ved endring i antall utsalgssteder og ved andre endringer. Hvordan forbruket fordeler seg på grupper i befolkningen varierer noe mellom land og hvilke perioder vi snakker om. Et hovedtrekk er at forbruket øker i alle grupper av befolkningen ved økt tilgjengelighet. (Pål Domben)

Alkohollovens formål er å begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette tar loven sikte på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer, jf. Alkoholloven § 1-1. Direktoratet mener at en mer aktiv bruk av virkemidler, som vilkårsetting og oppfølging av konsept, vil kunne bidra til å fremme dette formålet.

Det kan gis både generelle vilkår for alle salgs- eller skjenkesteder i kommunen, og individuelle vilkår i tilknytning til hvert enkelt bevillingsvedtak. De hensyn som kan tillegges vekt ved avgjørelsen om det skal stilles spesielle vilkår, vil i stor grad være de samme skjønsmessige hensyn som kan vektlegges ved avgjørelsen av hvorvidt en bevilning skal gis – og som er omtalt i alkohollovens § 1-7a første ledd: tak på skjenkesteder, stedets karakter, beliggenhet, målgruppe, trafikk- og ordensmessige forhold og hensynet til lokalmiljøet for øvrig. Denne bestemmelsen er ikke uttømmende.

Vilkår kan settes for alle typer bevilninger: salgsbevilninger, alminnelige skjenkebevilninger, bevilning for en enkelt anledning og ambulerende bevilninger. Sosial- og helsedirektoratet mener det er spesielt viktig å benytte vilkår som virkemiddel ved arrangementer som involverer barn og ungdom. Erfaringsmessig er det stor fare for overtredelser av alkohollovens bestemmelser i forbindelse med ulike festivaler og lignende tilstelninger som ofte tiltrekker seg mye folk. Dette fordi slike arrangementer ofte medfører uoversiktlige serveringssteder med relativt uerfarent personale.

I henhold til alkoholloven § 4-3 kan det settes vilkår for bevilningen i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler. Bevillingsmyndigheten kan i medhold av denne bestemmelsen lovlig stille vilkår i bevillingsvedtaket om at skjenkestedet skal ha en bestemt aldersgrense, eksempelvis 18 år, vilkår om spiseplikt eller bordservering, forbud mot uteservering og vilkår om ordensvakter. Det kan også stilles vilkår om forbud mot annen virksomhet, eksempelvis for å hindre kombinasjonene alkohol og spill og alkohol og idrett.

Antall skjenkesteder i Norge er tredoblet på 25 år, fra 2400 i 1980 og til 7 300 i 2008. Fire av fem skjenkesteder har skjenkebevilning for sprit, mot ett av fire i 1980.

5 BESKRIVELSE OG VURDERING AV RUSMIDDEL-SITUASJONEN.

5.1 *Rusmiddelsituasjonen i Norge*

5.1.1 **Bruk av alkohol**

De årlige spørreskjemaundersøkelsene i aldersgruppa 15-20 år i regi av SIRUS, viser at alkoholforbruket blant ungdom var stabilt med omkring 3 liter ren alkohol fram til slutten av 1990-tallet, men har så økt til omkring 4,5-5 liter i de senere år. "Rusbrusen" som ble introdusert i dagligvarehandelen i 2003, utgjør sammen med alkoholholdig cider, omkring 20 prosent av de unges alkoholforbruk.

Videre utgjør "rusbrus"/alkoholholdig cider en relativt større andel av alkoholforbruket blant jenter enn det vi finner blant gutter, ved at det i 2006 sto for henholdsvis 25 og 18 prosent på landsbasis.

Den gjennomsnittlige debutalderen når det gjelder alkohol for 15-20 åringer, synes å være stabil. Den har gjennom flere år vært omkring 14,5 år for øl og omkring 15 år for vin og brennevin, noe som også gjelder debutalder for "rusbrus"/cider.

Rådmannen vil i mai 2008 ta initiativ til ett møte med alle som har salgsbevilging for øl og de som har skjenkebevilging for å gjennomgå lov, forskrift og kommunale retningslinjer. Dette for å peke på hvilke ansvar de har for å overholde regelverket.

5.1.2 Bruk av narkotiske stoffer

Som i resten av den vestlige verden, er det cannabis og da først og fremst hasj, som er det narkotiske stoffet flest unge rapporterer å ha brukt. Etter at andelen som rapporterte bruk av så vel cannabis som andre narkotiske stoffer, var stabil i første halvdel av 1990-tallet, fant det sted en økning i årene fram til tusenårsskiftet. I de senere år har det imidlertid vært en viss nedgang.

Også når det gjelder andelen som oppgir at de har brukt andre narkotiske stoffer, har det etter en økning på slutten av 1990-tallet, stort sett vært en utflating/nedgang de siste år. Eksempelvis har andelen 15-20 åringer på landsbasis som oppgir at de noen gang har brukt amfetamin i de siste to-tre år vært omkring 3-4 prosent, mens andelen som oppgir at de noen gang har brukt ecstasy, har holdt seg på omkring 2-3 prosent gjennom flere år.

Sirus undersøkelsen fra 2005 bekrefter ellers tendensen vi har sett i de senere år om at andelen som uttrykker en positiv holdning til narkotika, ikke lenger øker. De siste to-tre år har omkring 8-10 prosent av 15-20 åringer på landsbasis og 10-13 prosent i Oslo gitt uttrykk for at de synes at cannabis bør kunne selges fritt her i landet.

5.2 Rusmiddelsituasjonen i kommunen

Det er ikke foretatt en kartlegging av rusmiddelsituasjonen i Ås kommune de senere årene, men sosial- og helseetaten i Ås kommune har jevnlig oppfølging av vel 50 brukere som har rusproblemer av en slik art at de trenger hjelp til blant annet bolig, medisinsk tilsyn, arbeid og lignende. Mange av disse har kontakt med og får hjelp fra ulike etater i kommunen.

5.2.1 Situasjonsbeskrivelse fra Ås lensmannskontor:

Ås lensmannskontor vil fortsette aktiviteten mot rusmisbrukere i Ås kommune, både for å kartlegge og forebygge bruk av narkotiske stoffer. I 2007 erkjenner vi å ha vært for lite til stedet i miljøene, men vi har likevel det nest største antall narkotikabeslag noensinne i Ås. I tillegg har kontoret arbeidet hele 2007 med en meget stor narkotikasak, hvor fem personer nylig ble domfelt til mellom 4 og 6 års fengsel.

Vi opplever stadig rekruttering til miljøene. Alderen ligger på 14-18 år, og vi avdekker dette i samtaler med den enkelte i miljøet, kildebruk, og fysiske beslag av brukerstyrer og narkotika. Alkohol er fortsatt det mest vanlige rusmidlet på dette aldersstrinnet.

Bruk av narkotika foregår for det meste i private hjem i forbindelse med fester og der ungdommer for øvrig samles.

Utfordringen ligger fortsatt i å få en full oversikt over brukerne og få avdekket bruk av narkotiske stoffer. Vi mener at det trolig er store mørketall. Ungdom som har brukt stoff over tid, bruker stoff hvor som helst og når som helst og er lettere å registrere. På disse festene er det ofte et stort forbruk av alkohol, både legalt og illegalt fremskaffet.

Vi har avdekket bruk på begge ungdomsskolene i kommunen. Det samme gjelder på Ås videregående skole, hvor de som er tatt også har bosted i Ås kommune. Elever fra Ås videregående som er tatt for bruk av narkotika, forteller at det blir brukt og har vært solgt en del narkotika på skolen. Videre har vi både erfart og fått opplysninger om stort narkotikamisbruk i forbindelser med russefeiringen. Dette kommer i tillegg til alkoholkonsumet.

For å forebygge denne bruken har politiet inngått et nært samarbeid med skolens ledelse, der bl.a. møter om intern rusplan og rutiner har vært tema. I tillegg har russefeiringen hatt egen temadag hvor politi og helsesøster har vært til stede for å diskutere rus.

Når det gjelder de mer etablerte rusmisbrukerne i kommunen, har vi etter at det såkalte "Gjengangerprosjektet" startet i Follo politidistrikt, sørget for at våre som var på listen (5 stk) er satt ut av drift ved at de enten er på soning av dom, er under rehabilitering, har arbeidstrøning som en del av soningen, eller annen type oppfølging. Vi ser at samarbeidet med sosialtjenesten i kommunen er helt avgjørende for det gode arbeidet. Vi deltar bl.a. i boligrådet hvor søknad om tildeling av kommunal bolig blir forelagt rådet til uttalelse. På denne måten kan vi se miljøene i sammenheng, noe som igjen kan virke positivt på behandling av den enkelte og integrering i lokalsamfunnet.

Vi har et meget godt samarbeid med Studentsamfunnet i Ås. De har satt narkotikaproblemet på dagsorden. Det har vært gjennomført opplæring for vaktpersonell og ledere ved Samfunnet og UMB for øvrig, der problemene er bevisstgjort. Politiet har brukt narkotikahund på arrangementer, uten at det har blitt beslaglagt narkotika. Studentsamfunnets styre har også konkrete planer for å avdekke narkotika på deres arrangementer. Arrangementene er i tillegg opptatt av god alkoholkultur og oppfølging av skjenkereglene. De har derfor utdannet mange som er blitt godkjente ordensvakter.

Statistikk

Ås lensmannskontor har i 2007 gjort 178 beslag av narkotiske stoffer. Dette er en økning over de siste årene, og er nesten på det samme nivået som i toppåret 2002 med 181 beslag.

Tabellen nedenfor viser antall beslaglagt narkotika i Ås fordelt på mindre og store saker. Noen beslag kan defineres som flere saker (bruk, oppbevaring og kjøp).

ANTALL SAKER	År	2003	2004	2005	2006	2007
Narkotika (1. ledd / legemiddelloven)		174	119	104	123	167
Narkotika (2. og 3. ledd)		6	2	2	5	2
Antall narkotikabeslag		148	133	147	152	178

Høsten 2006 fikk politiet en større narkotikasak (3. ledds sak) i Ås med utenlandske aktører og flere kilo amfetamin. Dette har krevd store ressurser i etterforskningen og irettføringen av saken som endte med fengsel fra 4-6 år for fem av de tiltalte. Saken er anket og skal opp for lagmannsretten i løpet av våren 2008.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan for Ås kommune 2008-2012 – Versjon 2.0
Vedtatt;

Det er med andre ord fortsatt mye narkotika i omløp i Ås og kampen er på ingen måte i noen slutfase. Vi arbeider etter filosofien om at enhver aksjon mot miljøet vil "demme opp" mot utviklingen og samtidig virke avskrekkende for rekrutteringen til rusmiljøene i kommunen.

Politiet har tidligere fokusert på aldersgruppen 14-18 år og vi forsøker å gripe inn så snart vi har opplysninger om staffbare handlinger begått av ungdom i denne aldersgruppen. Vi har også hatt mange ungdom med foreldre inne til "bekymringsamtaler" på bakgrunn av meldinger om bekymringsfull atferd. Det etablerte miljøet skal heller ikke føle seg trygg, idet en del salg av narkotika og alkohol til de unge foregår nettopp fra de etablerte.

Det er ikke alltid slik at en økning av antall saker nødvendigvis er negativt. Innenfor saksområdet av narkotikasaker er det tvert imot positivt at både antall saker og antall beslag øker. Antall narkotikasaker avspeiler ikke hvor mye narkotika eller hvor mange narkomane det er i distriktet, men er heller en indikator på hvor godt politiet arbeider med narkotikaproblemet.

5.2.2 Registrert Alkoholomsetning i kommunen

Skjenkesteder	2004	2005	2006	2007
Øl	58.209	47.264	49.095	57.390
Vin	4.840	3.868	2.857	4.040
Brennevin	1746	1373	620	635

Det markante nedgangen i salg av brennevin kan ha sammenheng med at 3 skjenkesteder er lagt ned i perioden, samt at salget ved Studentersamskipnaden er redusert. Salg av alkohol ved vinmonopolet er ikke tatt med da de ikke rapporterer til kommunen.

Salgssteder	2004	2005	2006	2007
Øl	570 894	633 145	646 937	667 350

Ølsalget har hatt en jevn stigning i hele perioden.

Antall	2004	2005	2006	2007
Salgssteder	6	6	6	7
Skjenkesteder	11	11	9	10

Antall salg og skjenkesteder i Ås har vært stabilt i de siste 4 årene og vi ser ingen grunn til å anbefale at det settes ett tak på antall skjenkesteder i kommunen.

Ås kommunes vilkår for å få skjenke- eller salgsbevilling er beskrevet i retningslinjer for saksbehandling av bevillinger som ble vedtatt av forrige kommunestyret.

Rådmannen har ikke foreslått endringer i gjeldende retningslinjer og legger disse frem til behandling i egen sak. Nåværende kommunestyre må vedta disse retningslinjene gjeldende for perioden 2008-2012.

5.2.3 Kommunale regler for salgstider, åpningstider og lukketider

Kommunestyret har tidligere vedtatt i egen forskrift at kommunen skal ha sammenfallende salgstider, åpnings- og lukketider som alkoholloven gir anledning. En vil anbefale at dagens praksis videreføres

5.2.4 Kommunale regler for skjenketider; åpningstider og lukketider

Kommunen kan, i henhold til serveringsloven, i forskrift fastsette åpningstider for de serveringsstedene som ligger i kommunen. Kommunen kan, når særlige grunner foreligger, gjøre unntak fra gjeldende åpningstidsbestemmelser for det enkelte serveringssted.

Vedtatt om å innskrenke åpningstidene fastsatt etter kommunale forskrifter kan tidligst tre i kraft tre måneder etter at vedtaket er truffet.

Kommunen kan ved enkeltstående anledninger gi tillatelse til å lukke senere eller åpne tidligere enn til de tider som er fastsatt etter første eller andre ledd. Når en innehaver av skjenkebevilling får innvilget søknad om utvidet skjenketid ved enkeltanledninger etter alkohollovens § 4-4, innebærer dette samtidig at åpningstiden er utvidet tilsvarende.

Lokal forskrift av 28.6.96

Serveringssteder skal som hovedregel holdes lukket fra kl. 01.00 til 06.00 mandag til fredag. Serveringssteder skal for sluttede selskaper holde lukket kl. 02.00 til kl. 06.00 mandag til fredag. Lørdag og søndag skal serveringssteder holdes lukket fra 02.30 til 06.00.

Etter forrige vedtak er alkoholloven endret når det gjelder salg og skjenking på dager før og på helligdager. Den kommunale forskriften må revideres.

En anbefaler at dagens skjenketider beholdes. Når det er behov for utvidelse av skjenketiden får skjenkestedet dette innvilget etter søknad.

Forslag til ny lokal forskrift behandles i egen sak.

5.3 Kontrollvirksomheten

5.3.1 Sanksjoner overfor salgs- og skjenkesteder

I forrige periode var det 3 skjenkesteder og ett salgssted som fikk advarsel eller kortvarig inndragning av bevillingen grunnet avvik på alkohollovens bestemmelser. Sirus har avslørt at ungdom under 18 år har fått kjøpt øl i forretninger i Ås.

Ås har inngått kontrakt med Hafslund Sikkerhet Bedrift for gjennomføringen av kontroll ved salgs- og skjenkestedene. Alkoholloven sier at det skal gjennomføres 3 x antall salgs/skjenkesteder pr. år og som er ett minimums krav. Kommunen bestemmer selv fordelingen av kontrollene og kommunestyret kan også bestemme om de vil gjennomføre flere kontroller enn hva alkoholloven krever.

Forslag til retningslinjer for skjønsmessig saksbehandling ved brudd på alkohollovens bestemmelser vedr. skjenking og ved salg tilhørende denne planen skal vedtas av kommunestyret for perioden 2008-2012 og fremmes som egen sak.

6 Rusmiddelforebyggende tiltak

6.1 Rusmiddelforebyggende tiltak, oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere.

Undersøkelser som er foretatt viser at trenden fra noen år tilbake om at unge menneskers holdning til rus blir stadig mer positiv, stagnerer og viser tegn til å snu. Et viktig virkemiddel for å styrke unge menneskers negative holdninger til rusmidler skjer gjennom nasjonale og lokale tiltak. Denne planen gir en oversikt over foreslåtte tiltak i Ås kommune de neste fire årene.

Den årlige aksjonen "stopp langingen" arrangert av arbeidsgruppen for positivt oppvekstmiljø, som er myntet på voksnes kjøp av alkohol til mindreårige. Tiltaket forslås videreført.

Temaplan for rusmiddelpolitikk for 2008 – 2012 viser til viktige tiltak som både skal virke allmennforebyggende og være målrettet mot utsatte grupper.

Foreslåtte tiltak er konsentrert rundt målet for å redusere etterspørselen etter rusmidler. Slike tiltak omfatter for eksempel undervisning, informasjon om skader, kampanjer og holdningsskapende arbeid. I tillegg gjør frivillige organisasjoner i Ås kommune en stor og viktig innsats i det allmennforebyggende arbeidet mot rus.

Rusmiddelproblemer oppstår og utvikler seg på mange ulike arenaer og i ulike faser av livet. Skal kommunen lykkes med å redusere rusmiddelproblemene, må forebyggingen rette seg mot flere arenaer som befolkningen deltar på. Det kan blant annet være barnehage, skole, arbeidsliv og ulike fritidsarenaer.

Tiltak som skal virke rusforebyggende kan deles i to typer:

1. Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av rusmidler
2. Tiltak for å redusere etterspørselen etter rusmidler

6.2 Regulering av tilgjengeligheten av rusmidler

Slike tiltak omfatter reguleringer og restriksjoner i forhold til pris, salg og skjenking av alkohol, og samarbeid med lokale politimyndigheter om tiltak mot ulovlig alkohol og narkotikaomsetning.

Det finnes omfattende dokumentasjon på effekten av tiltak for å begrense alkoholskader. De mest effektive tiltakene er såkalte regulatoriske virkemidler som påvirker pris og tilgjengelighet av alkohol. Dette omfatter blant annet kontroll med omsetning og skjenking av alkohol, samt håndhevelse av aldersgrenser. Alkoholloven gir kommunene et omfattende ansvar på dette området.

Kommunens kontroll og bevilningspolitikk er avgjørende for å begrense totalforbruket og redusere skadene av alkohol.

Etterspørselreduserende tiltak er et viktig supplement til de regulatoriske virkemidlene som kommunen har til rådighet

Ås kommunestyre vedtok 21.04.2004 i sak 18/04 punkt 1 – 4 og pkt 7:

1. *Kommunestyret fastsetter med hjemmel i alkohollovens § 3-3 og etter en regional vurdering, etablering av inntil to vinmonopolbutikker i Ås ("Kommunestyret fastsetter det høyeste antall utsalgssteder for A/S Vinmonopolet innen kommunen og godkjenner deres beliggenhet. Formelt gis det bare en salgsbevilling for hver kommune, selv om det opprettes flere utvalg")*
2. ....
3. *A/S Vinmonopolet gis godkjenning for etablering av to utvalg i Ås kommune, og avgjør selv type utvalg*
4. *Med hjemmel i alkohollovens § 1-7a gis A/S Vinmonopolet tillatelse til å etablere utvalg i Ås kommunesenter (som politikerne prioriterer) og i butikksenteret Vinterbro Steen og Strøm (som A/S Vinmonopolet av økonomiske grunner ønsker seg). Hensynet til geografi, beliggenhet, tilgjengelighet, lokalmiljø og kommunestyrets ønske om å stimulere til utvikling i visse deler av kommunen, tilsier også delt løsning (alkohollovens § 1-7a2). Kommunestyret viser også til forstående utbygging av Ås sentrum og til at både kommuneplanen for Ås og fylkesplanen for Akershus går inn for å styrke Ås sentrum som handelssted*
5. ....
6. ....
7. *Kommunestyret ber administrasjonen i samarbeid med Vinmonopolet innen 31.12.2007 for etablering av utvalg i Ås sentrum med tanke på etablering her fra ny bevillingsperiode.*

Rådmannen kan ikke se at utviklingen i Ås sentrum har endret muligheten for ny plassering av vinmonopolet. At kommunestyret skal søke om 2 vinmonopol bryter helt med etterspørselreduserende tiltak som en kommune bør medvirke til og anbefales ikke.

7 Tiltak

7.1 Allmennforebyggende tiltak

Målgrupper for de forebyggende tiltakene i Rusmiddelpolitisk handlingsplan er alle innbyggere i Ås kommune med særlig vekt på:

- Barn og unge med atferdsproblemer
- Barn av rusmiddelmissbrukere og/eller psykisk syke foreldre
- Barn av innsatte i fengsler
- Spesielle ungdomsmiljøer i kommunen
- Spesielt utsatte geografiske områder i kommunen ut fra tidligere erfaringer og befolknings sammensetning

Slike tiltak omfatter for eksempel undervisning, informasjon om skader, kampanjer og holdningsskapende arbeid som har som mål å redusere bruk av rusmidler. Hensikten er å påvirke folks holdninger til bruk av alkohol og narkotika.

Etterspørselreduserende tiltak er et viktig supplement til de regulatoriske virkemidlene som kommunen har til rådighet.

Resultatmål 2008-11	Hva må vi gjøre for å nå målet	Ansvar	Frist
Ungdom under 18 år får ikke kjøpt eller blir skjenket alkoholholdig drikk	Ha en målrettet kontrollvirksomhet.	Helse- og sosialsjef	Kontinuerlig

Økt kunnskap hos de som har salgs- eller skjenkebevillinger om alkoholoven	Gjennomføre kurs for alle med salgs- eller skjenkebevillinger	Helse- og sosialsjefen	01.07.2008
God oversikt og kunnskap om rusmiddelbruk hos ungdom	Med utgangspunkt i resultater fra undersøkelsen, måltette og justere tiltak rettet mot barn og ungdom	Oppvekst og kultursjef	01.06.2009
Har redusert skadevirkninger av rusmidler, individuelt og samfunnsmessig	<ul style="list-style-type: none"> - Delta aktivt i gjennomføringen av regionale og nasjonale kampanjer mot rus - Gjennomføre en god salgs- og skjenkepolitikk i Ås kommune - Samordning av tverrsektorielle tiltak med et spesielt fokus på positivt ungdomsmiljø i Ås. - Bruk av forskjellige programmer (LP-modellen, PALAS m.v.) for å gjøre elevene i bedre stand til å takle for eksempel rusproblematikk - Aktiv elev - Videreføre tilbudet til nye kull ved videregående skole 	<p>Koordinator for Arbeidsgruppen for positivt oppvekstmiljø</p> <p>Helse- og sosialsjef</p> <p>Koordinator for Arbeidsgruppen for positivt oppvekstmiljø</p> <p>Den enkelte skole</p> <p>Ås videregående skole i samarbeid med rådgivere ved skolene i Ås</p>	<p>Hele perioden</p> <p>Hele perioden</p> <p>Hele perioden</p> <p>Hele perioden</p> <p>Hele perioden</p>
Har ett aktivt ungdomsråd	Legge tilrett for at ungdomsrådet har reell medvirkning i saker som angår dem og deres oppvekstmiljø	Oppvekst- og kulturretaten	Hele perioden
Har gode overganger mellom <ul style="list-style-type: none"> - barne- og ungdomsskole, - og ungdomsskole og videregående skole og som inkluderer tverretattlig anti-rusarbeid.	Utarbeide gode regningslinjer for overgangen mellom barne- ungdoms- og videregående skole	Oppvekst- og kultursjefen	31.12.2008
Har lærere med kompetanse i holdningsskapende arbeid mot rus	Lions tilbyr kurs for lærere i grunnskole og videregående skoler i hvordan de skal skolere elevene i holdningsskapende arbeid.	Oppvekst- og kultursjefen	Hele perioden

Har gode lavterskeltilbud til barn/ungdom og familier	Utvikle og forbedre tiltak som <ul style="list-style-type: none"> - Barselgrupper - Familie- og nettverksteamet - Ungdomsteamet - Nettverksarbeid på helsestasjonen - Helsestasjon for ungdom - Ungdomskubbene - Natteravnene 	Helse- og sosialetaten Oppvekst- og kulturstaten Frivillighetssentralen FAU, Nordbytn us , m.fl	Hele perioden
Ås kommune har ett godt oppvekstmiljø	Utvikle tiltak som bidrar til positivt oppvekstmiljø	Koordinator for arbeidsgruppen for positivt oppvekstmiljø	Hele perioden

7.2 Forebyggende tiltak overfor risikoutsatte grupper

Resultatmål 2008-11	Hva må vi gjøre for å nå målet	Ansvar	Frist
Har utviklet ett godt nettverk rundt enkeltbarn og utsatte familier	Videreutvikle nettverk som arbeidsmetode og gi flere med dette behovet et tilbud	Helse og sosialetaten i samarbeid med kultur og oppvekstetaten	
Ansatte har god kunnskap nettverksmetoden	Gi økt kunnskap om nettverk som metode i møter med brukere med sammensatte behov.	Helse og sosialetaten	31.12.2008
Barn og unge er inkludert i frivillige organisasjoners tilbud	Utvikle et tilbud som gjør at barn og unge som har behov for ekstra oppfølging for å kunne delta i organiserte fritidsaktiviteter kan få støtte og hjelp til dette ved <ul style="list-style-type: none"> - fritid med bistand - støttekontakt 	Helse og sosialetaten	Hele perioden
Barnefattigdommen er redusert	Utvikle tiltak for barn i familier som mottar bistand fra sosialtjenesten, og heve kompetansen blant de som deltar i prosjektet Ansatte i kommunen er kjent med de virkemidler som finnes for å redusere barnefattigdom.	Helse og sosialetaten Alle etater	31.12.2008
Bidra til ett godt frivillig arbeid	Gjennom differensierte kommunale støtteordninger oppfordre frivillige organisasjoner til å gi utsatte barn og unge utviklende fritidstilbud.	Oppvekst og kulturstaten	Hele perioden

Ivaretar barn til: - psykisk syke foreldre	Sørge for at for barn av psykisk syke foreldre deltar i samtalegrupper ved Follo klinikken.	Helse- og sosial	Hele perioden
- til innsatte	Kartlegge hvordan barn til innsatte ivaretas i Ås kommune	Helse- og sosial	
- som har mistet en av foreldrene/søsken	Ha tilbud om sorggrupper	Frivillighetssentralen	
tidligere rusmisbrukere	I samtale med jordmor og ved deltakelse i barselgrupper	Helse- og sosial	
Tidlig identifisering av barn og familier som har behov for hjelp	<ul style="list-style-type: none"> - Alle ansatte på tvers av etatene er observante på tidlig tegn på omsorgsvikt - Alle ansatte gjør seg kjent med lovverk vedrørende meldeplikt til barnevernet - Alle ansatte som er i kontakt med gravide rusmisbrukere er kjent med meldeplikt til sosialtjenesten. 	Alle	Hele perioden

8 Oppfølging og rehabilitering av rusmisbrukere

Som følge av lov om sosiale tjenester og kommunehelsetjenesteloven har Ås kommune ansvar for å hjelpe den enkelte til å komme bort fra misbruk av alkohol og andre rusmidler. Kommunen har også ansvar for å gi råd, veiledning og hjelp til vedkommendes familie.

8.1 Forslag på tiltak

Resultatmål 2008-11	Hva må vi gjøre for å nå målet	Ansvar	Frist
Ved åpning av Nav-kontoret i Ås får rusmiddelmissbrukere de tjenester de har behov for	<ul style="list-style-type: none"> • Opplæring av ansatte som skal gi tjenester til personer i målgruppen • Bruk av KIS – et kartleggingsverktøy utviklet av Sosial og helsedirektoratet • Tilby individuell plan (IP) • Etablere samarbeidsrutiner med kommunale og statlige tjenesteytere, deriblant spesialisthelsetjeneste • Benytte kvalifiseringsstønad som et virkemiddel • Tilby praktisk bistand og opplæring, Sosialtj loven kap 4.2.a 	Nav-prosjektgruppe	31 12 08
Alle innbyggere i Ås kommune, inkludert rusmiddelmissbrukere, har en forsvarlig bostandard	<ul style="list-style-type: none"> • Registrere boligbehov ved bruk av Bokart • Den enkelte brukers boligbehov kartlegges, spesielt i forbindelse med soning eller institusjonsbehandling • Samarbeid med boligkontor og private utleiere for å skaffe egnet bolig • Behov for oppfølging i bolig vurderes ved arbeid med IP • Gode innflyttingsrutiner i forb med tildeling av ny bolig • Tilby oppfølging i bolig • Økonomisk rådgivning til personer med husleierestanser 	Sosialtjenesten/Nav	Løpende

Rusmiddelpolitisk handlingsplan for Ås kommune 2008-2012 – Versjon 2.0
Vedtatt ;

Resultatmål 2008-11	Hva må vi gjøre for å nå målet	Ansvar	Frist
	<ul style="list-style-type: none"> Tilby forvaltning av trygdeytelser ved mislighold av husleiebetaling 		
Rusmiddelmisbrukere har en forsvarlig levestandard	<ul style="list-style-type: none"> Den enkeltes behov for praktisk bistand og opplæring kartlegges Den enkeltes rettigheter i forhold til stønad avklares Behov for helsehjelp vurderes Rusmiddelmisbrukere med sammensatte og langvarige hjelpebehov tilbys individuell plan og personlig koordinator 	Sosialtjenesten/Nav	Løpende
Rusmiddelmisbrukere har redusert bruken av alkohol og narkotiske stoffer	<ul style="list-style-type: none"> Tilstrekkelig fagkompetanse i faggruppen Miljøterapeutene er tilgjengelige for uformelle treff i basen (for tiden Fjellveien) Motivasjons- og støttesamtaler Bruk av ansvarsgruppen og samarbeidsmøter Oppfølging av vedtak kap 4 i sosialtj loven Fritid med bistand – etableres som fast ordning Aktivering ved f.eks deltakelse i kommunens arbeidstreningsgruppe Samarbeid mellom 1 og 2 linjen Individuell plan Tilrettelegging i forbindelse med legemiddel-assistert rehabilitering (LAR) Samarbeid med pårørende, etablere selvhjelpsgrupper m.v. 	Sosialtjenesten/Nav	Løpende
Pårørende til rusmiddelmisbrukere får råd, veiledning og nødvendig hjelp	<ul style="list-style-type: none"> Ansatte som er i kontakt med personer med rusmiddelproblemer skal undersøke hvordan pårørende, spesielt 	Ansatte i kommunale tjenester	Løpende

Rusmiddelpolitisk handlingsplan for Ås kommune 2008-2012 – Versjon 2.0
Vedtatt;

Resultatmål 2008-11	Hva må vi gjøre for å nå målet	Ansvar	Frist
	yngre barn og søsken, ivaretas <ul style="list-style-type: none"> • Pårørende skal ytes råd, veiledning og nødvendig hjelp 		
Ås kommune har boliger for personer med lav boevne	(Jfr tverretattlig prosjekt Bostedsløse 2007-/08) <ul style="list-style-type: none"> • Valg av tomt • Kostnaden innarbeides i økonomi og handlingsprogram 	Prosjektgruppe Bostedsløse	15 9 08

9 Gjennomføring og oppfølging av tiltakene i rusmiddelpolitisk handlingsplan

9.1 Ansvarsfordeling og samarbeid

På alle tiltakene er det påført hvilken instans i kommunen som har ansvaret for gjennomføring av disse. Tiltakene som er et samarbeid mellom ulike etater har fått påført hvilken etat som har hovedansvaret. Tiltakene innarbeides i handlingsprogrammet for 2009-2012.

9.2 Rutiner for oppfølging, evaluering og rullering av planen

Hvert år vil den ansvarlige for tiltakene gi en vurdering om hvor vidt målene i Temaplan for Rusmiddelpolitikk er oppnådd eller ikke, i årsmeldingen.

9.3 Økonomiske konsekvenser

Kommunen har mulige inntekter på rusmiddelområdet. Dette kan være:

- Bevillingsgebyrer for salg og skjenking
- Ulike tilskuddsordninger fra statlige myndigheter

Foreløpig ligger det ikke an til at kommunene tilføres øremerkede midler til arbeidet mot rusmiddelproblemer. Ifølge opptrappingsplanen gir den bedrede økonomiske situasjonen for kommunesektoren "mulighet til å prioritere arbeidet mot rusmiddelproblemer i tråd med mål og tiltak i planen".

Det er etablert ulike statlige støtteordninger som gir muligheter for å søke om tilskudd til finansiering av allmennforebyggende tiltak, tiltak rettet mot spesielle målgrupper og tiltak rettet mot rusmiddelmisbrukere.

Kommunestyret bør ta stilling til i budsjettbehandlingen for 2009, om mer av bevillingsgebyrene kan brukes til å øke kontrollvirksomheten. Bevillingsgebyrene var i 2007 kr. 155.000, mens utgiftene til kontrollvirksomheten var i underkant av kr. 50 000.

10 REFERANSER

10.1 Kunnskapsoppsummeringer om rusforebyggende arbeid

NOU 2003: 4 *Forskning på rusmiddelfeltet. En oppsummering av kunnskap om effekt av tiltak*
 Babor et al *Alcohol No ordinary Commodity*. Oxford University, Press 2003
 Schancke, Vegard A. (2003) *Forebyggende og helsefremmende arbeid - fra forskning til praksis*. En kunnskapsoppsummering med råd og anbefalinger.
 Nord-norsk kompetansesenter – Rus

10.2 Alkoholloven og annet relevant lovverk

Alkoholloven (2. juni 1989 nr 27) og alkoholforskriften (8. juni 2005 nr 538)
 Rundskriv IS-3/2006 om alkoholloven mv. (utgis av Sosial- og helsedirektoratet 1. halvår 2006)
 Lov om sosiale tjenester m.v.
 Rundskriv I-52/98 Tilbakeholdelse av rusmiddelmissbrukere uten etter eget samtykke

10.3 Andre relevante publikasjoner:

- Opptrappingsplan for rusfeltet (Helse- og omsorgsdepartementet 2008 (I-1120-B))
- Statusrapport om rusmiddelsituasjonen i Norge (årlig redegjørelse til Stortinget fra Helse- og omsorgsdepartementet).
- Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene (utgis årlig av Sosial- og helsedirektoratet i samarbeid med Statistisk sentralbyrå og Statens helsetilsyn).
- WHO's resolusjon om alkohol mai 2005: "Public health problems caused by harmful use and alcohol"
- WHO's "Framework for alcohol policy in the WHO European Region"
http://www.euro.who.int/Governance/resolutions/2005/20050920_10

10.4 Aktuelle nettsteder:

- www.shdir.no/rusmidler (nyheter på rusområdet fra Sosial- og helsedirektoratet)
- www.lovdatab.no Lover og forskrifter
- www.kommunetorget.no/ Interaktivt nettsted for kommunenes arbeid med rusmiddelpolitiske handlingsplaner (vil bli operativt i løpet av 2006)
- www.forebygging.no Nettstedet inneholder mye relevant stoff for kommunene til hjelp i arbeidet med rusmiddelpolitiske planer, og planlegging og gjennomføring av rusforebyggende tiltak
- www.forebyggingstiltak.no På nettstedet finnes en oversikt over rusforebyggende tiltak i Norge, i en søkbar database.
- www.rusfeltet.no Fagrådet innen rusfeltet i Norge
- www.sirus.no Nettstedet har blant annet egne statistikk-sider på rusmiddelområdet
- www.rustiltak.no Nettstedet gir en samlet oversikt over behandlingstilbudet til rusmiddelmissbrukere og aktører i behandlingssystemet

10.5 For beskrivelse av rusmiddelsituasjonen nasjonalt vises det til følgende publikasjoner

- Rusmidler i Norge er en publikasjon som utgis årlig av SIRUS. Denne inneholder oppdaterte tabeller om alkoholforbruk og for bruk av vanedannende legemidler og illegale stoffer, om tilgjengelighet, økonomi, skadevirkninger, omsorgstiltak og

Rusmiddelpolitisk handlingsplan for Ås kommune 2008-2012 – Versjon 2.0
 Vedtatt;

kriminalitet knyttet til slike stoffer.

- Kommunenes rusmiddelarbeid er en publikasjon som utgis årlig av SIRUS. Den er en kartleggingsundersøkelse av situasjonen i kommunene når det gjelder ordninger for alkoholomsetning, alkoholavgifter og kontrollordninger.
- Ungdom og rusmidler. Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) foretar årlige undersøkelser om bruk av rusmidler blant ungdom i alderen 15-20 år. Undersøkelsen omfatter ungdom fra hele landet inkludert Oslo, og en spesialundersøkelse som bare omfatter ungdom bosatt i Oslo.
- Statusrapport om rusmiddelsituasjonen i Norge er en rapport som utgis årlig av Helse- og omsorgsdepartementet Statistikk for helse- og sosialtjenesten. Seks regionhefter gis ut årlig med sammenlikningstall for kommunene med statistikk for helse- og sosialtjenesten. Publikasjonene gir et utgangspunkt for kommunenes planlegging og utvikling av helse- og sosialtjenestene. IS-1265: Akershus, Østfold, Oslo. Heftene er tilgjengelig på Sosial- og helsedirektoratets nettsider.

Utv.sak nr 5/08

ÅPNINGSTIDER-ÅS BIBLIOTEK

Saksbehandler: Arne Hågensen

Arkivnr: C61

Saknr.: 08/501

Utvalg	Utv.sak nr	Møtedato
Hovedutvalg for oppvekst og kultur	5/08	12.03.2008
Formannskapet	/	
Kommunestyret	/	

Rådmannens innstilling:

Ås bibliotek får fra høsten 2008 følgende åpningstider:

Mandag	10-18
Tirsdag	10-18
Onsdag	10-18
Torsdag	10-18
Fredag	10-15
Lørdag	10-15

Økte kostnader for 2008, dekkes av ubrukte lønnsmidler ved vakant stilling.
Ordningen søkes videreført utover 2008, - og innarbeides i budsjettet for 2009-2012.

Rådmannen i Ås, 05.03.08

Per A. Kierulf

Avgjørelsesmyndighet:

Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur

Formannskap

Kommunestyre

Vedlegg som følger saken trykt: Ingen

Vedlegg som ligger i saksmappen: Ingen

Utskrift av saken sendes til:

Biblioteket

Servicetorget

Webredaktør

SAKSUTREDNING:**Fakta i saken:**

I siste brukerundersøkelse befestet biblioteket posisjonen som en populær tjeneste for Ås' befolkning, men brukerne ville svært gjerne ha utvidet åpningstid på kveldstid. Dette er også den kommentaren biblioteket oftest hører når brukerne kommer med forslag til endringer.

I løpet av det siste året er det to utviklingstendenser som gjør utvidede åpningstider til et enda mer aktuelt tema: Ås bibliotek har opplevd en total nedgang i utlån på ca. 10%, fra et totalt utlån i 2006 på 81 287 til 72 709 i 2007. 10% er mer enn gjennomsnittet i Follo, og det mest bekymringsfulle er at denne nedgangen er størst på utlån av barnebøker.

Utvidede åpningstider kan være med på å snu dette, siden det gir foreldre bedre mulighet til å ta barn med på biblioteket etter skole og arbeid. Det gjør det også mulig for flere pendlere å rekke biblioteket gjennom uken. Den andre endringen vi har sett i året som gikk er udelte positiv: Flere ungdommer i 14-15 års alderen er begynt å holde til på biblioteket etter skoletid. Når biblioteket stenger trekker de ut i gangen, der de sitter og prater i avislesestolen. Ås har et tydelig behov for et sted der det ikke koster noe å oppholde seg.

I Follo har tre bibliotek (Frogn, Nesodden og Vestby) 2 kveldsåpne dager i uken, mens tre (Enebakk, Oppegård og Ski) har kveldsåpent 3 dager. Nesodden bibliotek og Siggerud filial på Ski har nylig utvidet sine åpningstider, og begge har opplevd økning i både besøk og utlån.

Dagens åpningstider ved bibliotekene er:

	Ås bibliotek	Nordby filial
Mandag	10-16	13:30-19
Tirsdag	10-16	
Onsdag	10-16	13:30-19
Torsdag	10-19	10:30-14
Fredag	10-16	
Lørdag	10-14	10-14

Vurdering med konklusjon og begrunnelse:

For å bedre tilgjengeligheten og bruken er det være fornuftig å øke åpningstidene ved Ås bibliotek.

Nordby filial holdes utenfor, og beholder nåværende åpningstider.

Følgende åpningstider foreslås:

	Ås bibliotek	Nordby filial
Mandag	10-18	13:30-19
Tirsdag	10-18	
Onsdag	10-18	13:30-19
Torsdag	10-18	10:30-14
Fredag	10-15	
Lørdag	10-15	10-14

Dette betyr at åpningstiden økes med to timer for de tre første dagene i uken. Torsdag og fredag reduseres med en time. Åpningstiden på lørdagene utvides med en time.

Det vil kun bli to ulike åpningstider å forholde seg til, noe som for publikum vil være enkelt å huske.

Det er satt opp to alternative måter å få dette til på:

ALTERNATIV 1: MAN-TORS 10-18, FRE-LØR 10-15

Mangler dekning for	6 timer a 210 kr.	=	1 260
	+ kveldstillegg 2 timer x 40	=	80
	Ukentlig kostnad	=	1 340
	SUM 41 UKER	=	54 940

ALTERNATIV 2: SAMME, MEN BIBLIOTEKSJEFEN TAS UT AV VAKTPLAN GJENNOM UKEN

Dekke 4 timer i uken a kr. 245	=	980
52 uker	=	50 960
+ kostnader for utvidet åpningstid	=	54 940
SUM	=	105 800

Forskjellen på forslagene er at i alternativ 2 vil endringen av vaktplanen som kommer i forbindelse med utvidet åpningstid også innbefatte at biblioteksjefen går ut av ordinær vaktplan i ukedagene.

Det viser seg å være vanskelig å skaffe kvalifiserte vikarer, særlig på dagtid, og biblioteksjefen bruker svært mye tid på å dekke opp hull i vaktplanen som oppstår på grunn av sykdom eller avvikling av ferie. Dette kommer i tillegg til de vaktene biblioteksjefen er satt opp med som en del av den daglige drift.

Det er også en del av situasjonen at ca. 50% av personalet er over 60 år med de utfordringene som dette fører med seg blant annet når det gjelder ferieavvikling. Hvis biblioteksjefen blir tatt ut av den ordinære vaktplanen, vil det være større rom for å dekke huller i vaktplanen uten overbelastning.

Rådmannen vil anbefale at alternativ 2 velges.

På grunn av en vakant stilling (lokalhistorisk arkiv) har biblioteket mulighet til å øke åpningstidene etter sommerferien inneværende år.

Endrede åpningstider er noe publikum bruker lang tid på å venne seg til. Å utvide åpningstidene høsten 2008 for så måtte gå tilbake til dagens tider ved nyttår vil skape forvirring og misnøye blant brukerne. Det anbefales derfor ikke.

Spørsmål om og vurdering av videreføring utover 2008, vil bli tatt opp som en del av budsjettprosessen for 2009-2012.

ORIENTERING OM OPPTAKSKRITERIER I KULTURSKOLEN 2008-2009

Kulturskolen har stor tilgang med søkere til sine tilbud og på enkelte tilbud er ventetiden lang.

Ved hovedopptaket 2007-2008 var det 128 elever som ikke fikk et tilbud ved kulturskolen og som ble plassert på venteliste.

Ventelistene er i hovedsak knyttet til tilbudene om instrumentalopplæring.

Kulturskolens samarbeidsutvalg har utarbeidet følgende prioriteringer for opptak til skoleåret 2008-2009.

PRIORITERING VED OPPTAK TIL KULTURSKOLEN

- *Hovedopptak foretas i etterkant av søknadsfristen 1. mai for kommende skoleår.*
- *Det foretas løpende opptak gjennom hele året.*
- *Tilgjengelige plasser er styrende for tildeling av elevplass.*
- *Søkerne må kunne tilpasse seg de timer som blir stilt til rådighet.*
- *Elever som får tilbud ved hovedopptak ved det instrumentet de har søkt som nr 1 eller 2 og ikke tar i mot tilbudet, mister sin plass på ventelisten.*
- *Elever som søker om å bytte fra et instrument til et annet instrument eller mellom virksomheter plasseres på ventelisten og får regne et "ventelisteår" for hvert år de har ventet på å få bytte.*

For søkere til tilbud i grupper:

1. Søkere med lengst ventetid prioriteres. Av søkere med likt antall år på ventelisten foretrekkes den eldste, dog med prioritet for søkere i grunnskolealder.
2. Det tas pedagogiske hensyn i forhold til sammensetning i gruppen.

For søkere til instrumentalundervisning i prioritert rekkefølge:

1. Elever som har hatt permisjon og som før søknadsfristens utløp sier fra at de ønsker plassen tilbake.
2. Elever i andre kulturskoler som flytter til kommunen gis prioritet.
3. Elever som søker opptak samme år som de går ut av Musikkverkstedets andre år. Elever som har fulgt undervisningen i Musikkverkstedet i 1 ½ år, gis samme fortrinn så sant de følger sin gruppe til det andre årets slutt.
4. Man kan søke om plass våren før barnet begynner på skolen. I størst mulig grad benyttes ansiennitetsprinsippet. Fravikes ansiennitetsprinsippet skal avviket begrunnes. Ansienniteten beregnes ut fra semesteret eleven blir søkt inn.
5. Hvis søkere har lik ventelisteansiennitet foretrekkes den eldste. Elever i grunnskolealder prioriteres.

For søkere til blåse- og slagverkinstrumenter:

- Søkere til korps prioriteres.
Korpsets besetningsbehov er styrende for tildeling av instrument.
- Elever som slutter i korpset mister sitt tilbud om instrumentalopplæring.
Eleven må søke om plass for instrumentalopplæring uten tilknytning til korpset.

